

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Procuratoribus ad lites.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

suspectum dictum Iudicem, recusari posse, argu. l. quis poterat, 4. ad Trebell. P. sed sequitur ius Pontificium, vt non prius Iudex esse desinat, quam causae fuerit suspicionis probatae, c. 2. requiris, 41. §. fin. de appellat.

22 ¶ Recusari possunt omnes cuiuscunque sint generis Iudices, siue ordinarii, siue delegati, siue arbitri delecti, si postea suspicio oriatur: quia omnibus conueniunt rationes, propter quas recusatio indulgetur litigantibus. Imo & contra eum quem sibi quis delegit, si suspectus postea reddatur non aliter: nam eum quem quis impetrauit Iudicem, non potest recusare, gloss. & ibi Abbas in fine ad c. insinuante, de officio delegat. Paul. Castre. cons. 442. col. pen. 2. vol. Abiit in deseruendum itaque Authentic. si vero contigerit, de iudic. C. quae statuebat iudicem ordinarium recusari non posse, sed ei suspecto adiungendum episcopum, & seruatur ius Pontificium, quo delegatus & ordinarius recusari possunt, c. cum specia-

23 li, §. ca. secundo requiris, §. fin. de appell. ¶ Et iustum etiam putat Antonius Corserus in singularibus, in ver. suspicio, post Panormitan. in ca. causam quae, in 2. de iudic. v. in examinatione etiam faciendae a collegio & academia vniuersitatis scholaris, doctor qui suspe-

24 ctus dicitur scholastico relicti. ¶ Quinimo & totum consistorium & regia ciuitas Principis recusari potest, si caput illius Princeps sit suspectus ratione odii vel aliter, clem. pastoralis, de re iudic. item & tota synodus recusari, vt in c. quod suspecti, 3. q. 5. collegium, & vniuersitas tota possunt, Panorm. in ca. licet ex suscepto, nu. 4. de for. compet. si negotium sit cum eo qui eis possit imperare, l. si rector prouinc. vel ad eum perin. C. aut ille suspectus sit, aut si omnes de collegio, de vniuersitate sint suspecti, non aliter. Nam si vnus suspectus sit quamuis primus, qui imperare tamen non potest omnibus aliis qui possint ei contradicere, is solus relictiur iustum, non cereri. Et ita intelligenda est gl. in c. 1. ad ver. interrogatus, secundum Felinum ibi, de iudic. apud Gregor. Et ita Synodus Diocesana vel Prouincialis quidem si omnes non sunt suspecti, & si remotis suspectis remaneat numerus iudicio idoneus, recusari non potest.

25 ¶ De concilio vero generali responsum est in c. de iudic. per interpretes, illud, in quo praesit summus Pontifex, recusari non potest, quia nec ab eo concilio appellari potest, si legitime congregatum sit & definitum. Fieri enim non potest, vt cum ex diuersis mundi partibus plures in nomine Domini, & sine affectu conueniant, suspecti possint ceteri omnes: nec ab eo, quem admodum a Synodo appellatur, Calderi. cons. 6. tit. de appellat. ca. multis,

26 17. dist. ¶ Sic curia Parlamenti non potest omnino recusari, si numerus relinquatur Senatorum legitimus, remotis suspectis, qui cognoscere de causa possint controuersa, Boer. decis. 269. nu. 4. Relicuiatur tamen qui causae suspicionis contra totum parlamentum proponunt cum libellis recusationum, ad Magistros libellorum regios, qui referant Principi, si que statuat in privato consilio, de his, num. legitime stat iuxta art. 8. constit. Aurelianc. Quamuis placuerit in iisdem comitiis, vt arte d. xi. artic. 5. 2. singulari iure, vt si lis sit contra vnum consiliarium ex Praesidialibus, & si videatur ita aduersario, possit is renouare inde litem, &

27 27 experiri coram proximioribus Praesidialibus iudicibus, ¶ In summa a quibus post eorum sententiam licet prouocare, eisdem licet recusatione relictere, c. super eod. de appell. quinimo & fauorabilior recusatio, vt ea etiam admittatur, vbi appellatio denegatur, gl. in c. in singulis, ad ver. & appellatione, de sta. monacho. Duo sunt haec praecipua litigantibus contra iudicem improbatem remedia, appellatio post iudicium, recusatio ante, quae praecipua est: cum melius sit ab initio ne volnus irrogatur prospicere, quam post inuolutam & laesam causam remedium impetrare, l. fin. in quib. cau.

28 in int. restit. non est necesse, C. ¶ Vt neque Princeps tollere iure possit recusationis facultate, gl. & Panorm. in c. ad hoc, de res. vide Luc. de Pen. in l. curialibus, 66. de decu. lib. 11. C. cum defensio naturali permittatur iure, l. vt vim, de iustit. Et iure, l. 1. c. si arretis, si quadr. paup. sci. dic. P. l. scientiam §. qui cum alio, ad l. Aquil. P. C. 1. offi. libr. Principio omni generi animantium, &c. quod non est in potestate Principis, clem. pastoralis, §. rursus, de semen. Et re in apud Clem. qui sincere & sancte stum cuique distribuere debet per seipsum, vel curare vt distribuatur.

29 ¶ Finis autem praecipuus recusationum & relictionum Iudicium, vt lites sine suspicione procedant, & dirimantur sine vlla captione. Et quia periculosum sit coram Iudice suspecto litigare, & aperissimi C. de iud. c. quod suspecti, 3. q. 5. c. suspicionis, de offi. deleg. Satis namque superque alea iudicii per se dura & incerta est, vt opus non sit aliud addi periculum, se discrimini suspecti Iudicis

rem committere. Quod coegit Themistoclem dicere, si quis mihi duas vias monstraret, alteram ad tribunal ducentem, alteram ad inferos, multo libentius eam ingrederer, quae duceret recta ad infernum, Aelia. libr. 9. var. hist. ¶ Ex quibus duae subsistunt rationes recusationis admittendae: prior, quod ea defensionis sit, & defensio naturalis sit, & cuique permittitur, Secunda, quia lites sine suspicione procedere debent. Cui adde, quod omnia iudicia aliena esse etiam a suspicione debent odii, fauoris, timoris, & expectationis praemii, c. 1. de sent. Et re in Sex. quae solent corrumpere iudicium, c. quatuor, 11. q. 3. & violare dictionem veritatis, c. licet ex quadam, de testib. Accedit 3. quod Iudex suspectus induit quodammodo personam litigantis & aduersarii, & eo ipso quia incedit in locum litigantis, desinit esse Iudex, nec iudicium subsistit: quum persona iudicis abijt, & sic duarum personarum vicem non possit agere, le. inter litigantes, §. l. Iulianus, 2. de iudic. P.

De Procuratoribus ad lites. Cap. 4.

Lib. 3. P. tit. 3. Lib. 2. C. tit. 13. Lib. 1. Decretal. tit. 38. Lib. 1. Sec. tit. 19. Lib. 1. Clem. tit. 10.

- 1 Procurator quis sit, & ut differat a negotiorum gestore, nu. 2.
- 3 Procurator ad lites de quibus rebus constituitur, & pro quibus non detur. nu. 4.
- 5 Procuratoris munus, num. vile.
- 6 Procurator an alium procuratorem dare possit.
- 7 Procuratoris ad lites constituti formula.
- 8 Mandatum seu procuratio in initio litis fieri debet.
- 9 Contra procuratores, exceptiones quae.
- 10 Procuratoris varia consideratio ex constitutione & reuocatione.
- 11 Procuratoris ad lites qui dari possint, vel non.
- 12 Procuratorum constitutiones vel editiones coram quibus a Guaris Iudici edantur.
- 13 Procuratorum constituendorum finis, & rationes.
- 14 Procuratores plures ad litem vniam, an constitui possint.
- 15 Procurator quando non possit cogi agere vel defendere. *Musari a cliente: item quando, officium eius quale, & quomodo detur vel debeatur salarium nu. 16. 17. 19. & 10.*
- 18 Noui procuratoris constitutio quando nocet precedentem.
- 21 Procuratoris negligentia quando nocet clienti, emendatur impensis procuratoris.

Procuratoribus & defensoribus, accusatoribus & reis, in quibusdam interueniunt procuratores & aduocati & aliae personae, de quibus iure agendum. Procurator is est, qui aliena negotia mandato domini administrat, leg. 1. de procur. P. vel ad negotia, vel ad lites, vel ad vtamque horum, ca. causam, d. l. 1. de procurat. P. Jul. Paulus libr. 1. sentent. tit. 3. de procur. c. 2. In hoc capite tamen non agitur nisi de eo procuratore, quia ad lites consequendos instituitur: de alio namque in tit. mandati praecipue agitur. Si tamen procurator generaliter detur ad negotia, ad agendum datus & defendendum censetur, capit. qui generi aliter, de procurat. in Sex. c. 2. eod. Clem. D. flet porro a negotiorum gestore, quod procurator non nisi cum mandato: negotiorum vero gestor, sine mandato administrat & gerit alienis negotia, l. 1. & tertia mand. P. leg. ex maleficiis, §. si quis ab iuris, de actio. P. §. 1. de obligat. qua ex quasi contr. Sed & hoc inter procuratorem ad lites, & cogitorum interest: quod cogitor dicitur is, cui sine mandato causam suam agendam praesente Iudice, praesens praesenti committit. l. pen. & fin. de procurat. & cogito. lib. 2. C. Theod. tit. 1. 2. Existat apud Iulium Paulum, libro primo, selecta. sententia. tit. 2. de cogitoribus, seorsam a tit. 3. de procurato, & a tit. 4. mandati. Iocant tamen Lucius, libr. 4. placit. curiae tit. 1. plac. 4. existimat cogitores esse, quos dicimus curiae procuratores: sicque inter triumphos Regiae procuracionis, constituit duos caussidicos seu aduocatos, & vnum cogitorem, seu procuratorem regium, & subcogitorem, idem Luc. eod. lib. tit. 9. plac. 2. Subsistunt de gens du Roy.

¶ Datur pro his rebus procurator, de quibus ne detur prohibicum non est: de omnibus civilibus negotiis agendis & defendendis quibus interesse non possumus vel nolumus, Idem eod. plac. 6. Prohibetur autem ne detur procurator, in actionibus quae non possunt expediti, nisi praesens fuerit qui agit. Panormitanus in capit. exposuit, de dilatione. Item perhibetur in actionibus popularibus, nisi quis priuatum pro damno sibi illato agat, sine populari actione: vt si de via publica agat pro suo damno.

inno priuato. Et sic quoque ad promouendam actionem sepulchri violatis ad quem res pertinet, dabit procuratorem. *l. in omnibus. C. de procur. c. quia in causis* 7. eo. ap. Greg. Atque qui de publico agunt, ut priuatum commodum defendant, causa cognita possunt procuratorem dare. *l. in popularibus* 4. 2. eod. P. quia inuis qui populari actione conuenitur, procuratorem dare possit: et si qui agit, *le. non agendum* 43. §. *quinta eod.* P. non possit, *l. qui populari actione* 5. de populari acti. P. lib. 47. tit. 23. Popularis actio, quae ius papuli tuetur, datur cuique de populo, *l. 1. eod. l. 2. §. hoc interdicitur, ne quid in loc. pub. P. l. si quis id quod, de iuris. om. iud.* Ad crimen publicum etiam persequendum, frustra procurator interuenit, *c. ueniens de accusa. l. accusatore de iuncto* 13. §. *ad crimen, de publ. iud. P. c. t. de proce.*

¶ Si crimen criminaliter intentetur contra, si ciuilliter & pro eo quod inter est ciuilliter, d. c. *in e. l. de fide. ad l. Cor. de falsi. C. iuncta l. 1. §. 2. de accus. P.* Admittuntur tamen pro reis procuratores, in aliis quae crimen ipsum non respiciunt principaliter. Sic nuntius, qui & procurator est, *l. 1. de procur. P.* potest pro illis causis legitimas absentiae, ob quas uadi nonio se litere non possit, ad l. *dicem perferre, & exulare absentes, l. seruum §. publice eo. l. penul. §. fin. de pub. iudic. P. l. reos, C. de accusato. l. iunc. conuenit, 15. eod. Cod.* dicimus in praxi *Exoimner*, a uerbo *Exoimner*, id est, iurando Excusa est. Et Franciscus Curtius, ad iudicium in criminali causa procuratorem ait, pro allegatione iniustitiae, nullitatisque banii, quae foris agitantur a delicto principali, *Franc. Curt. in conclusio. 29. de testib.* Illa tres personae per se quidem in criminibus, in quibus inscriptio exigitur, agere vel defendere debent: sed in aliis, & in utriusque causa, possunt procuratorem dare, *l. fin. C. de in iur. §. sancimus, in autem. ut ab illis tribus, C. de de hoc. Bald. in tract. vel praxi. iudic. ca. ut admittatur procurator in mater. criminali. Bar. in l. procurator cui libera. de procur. P. Dyn. in regul. potest. quis per alium. Venia etatis non interpretatur etiam per procuratorem, *l. 2. de his qui ueni. etat. imper. C.* In Gallia tamen cum impetrante curiae procurator & aduocatus adesse debent. Ceterum nos latius, in quibus & quando pro crimine procurator admittatur, diximus in capi. 2. lib. 3. 2. huius Syntagmatis, unde poteris alia hauit. Dantur autem procuratores ab illis, qui agere vel defendere possunt, qui nomine suo habent actionem, & eo modo quo agere possunt, sed si unus §. *idem Iulian. de in iur. P.* nisi prohibeantur, *l. mutus. 43. §. cum queritur de procur. P. c. 1. eod. in Sex.* Meretur enim, ut plerumque facultatem agendi in procuratore, ex potestate constituentis. Nam & laicus in rebus spiritualibus interdum dari potest procurator, *ca. 1. de procur. in Sex.* quamuis is suo nomine spiritualibus non possit se immiscere, *cap. 2. de iudic. l. iure ciuili nemo constituitur cogitur rem vel procuratorem in curia, ubi litigabat cogebatur. gloss. in §. 1. ut ab illis tribus. C. in Aut. at uis & praxis contrarium statuit, & recepit, ut nemo audiatur in iudicio, quin prius procuratorem seu cogitorem elegerit, & actis de eo fidei interuenit, per quem agere vel defendere uelit, dicimus. *l. fender procureur §. est iure domicille.* Mutus & surdus, per eum modum quo agere possunt procuratorem dant, *Paul. in l. mutus §. surdus, 43. de procur. P.* Seruus, in quo habet actionem de peccato, non aliter, *l. seruum quoque, 33. eod.* Et filius familias, quando est ei actio, *l. filius familias 8. eod.* & qui de statu suo litigat, *d. l. seruum quoque, §. tum uero.* Pupillus uero vel pupilla, ad ius aduultate, tutore uel curatore interueniente, curatorem dare possunt: tutor uel curator pro lite pupillorum uel aduultorum, non dant sine illis, sed tantum auctorem constituitur dantur, *l. neque tutores. 11. de procurat. C.* tamen minor in quo ipse potest sine curatore agere, potest & procuratorem dare: ut in causa matrimonii, *ca. ex parte. d. restitua spolia.* & in causa spirituali, *ca. fin. de iudic. in Sex. & in milibus.* Ceterum etiam in aliis dederit, & sententia eum suo procuratore in eius fauorem sit pronuntiata, non ideo quod dati non potuit procurator, qui non est reiectus, inualiderit, *l. non eo minus, 14. de procur. C.* Quia minoribus etas non solet in damno esse, sed ratione eius habere auxilium, *l. 1. qui legit. per stan. in iud. hab. Cod. leg. acta, 46. §. fin. in fin. de re iudic. P. l. quod fauore, de legi. l.***

¶ Neque etiam infamia dantis, uel dati, prohibet procuratorem esse, *§. fin. de exceptione. apud Justin.* Existimatur namque antiqui, procuratoris munus esse vile, potissimum negotiorum, ut neque de curionatu iungi possent rescriptum sit, in l. si quis procuratorem, 34. de decurion. lib. 1. c. tit. 3. 1. tanquam infamissima uilitas. Verum hoc locum habere non potest in curialibus procuratoribus, seu cognitoribus nostris, in quibus & summa fi-

des & probitas exigitur, retum officique peritia, ut etiam statutum fuerit, non prius promouendos ad hoc munus, quin per decennium frequentes in curia & assidui cum procuratoribus subadiuue munus procuratorum exercuissent, & per triennium fidelem operam procuratoribus in regesto praecipuo adhaerissent, ut liquet ex constit. Caroli 7. art. 47. & constit. an. 1537. curiae supremae Paris. art. 3. & 4.

¶ Sabinus procurator datus in lite, alium in eadem dare non potest, ante litem contestationem, *l. quod quis sibi, 8. C. de procur. l. tunc nec actor ciuitatis, per procuratorem publicum negotiorum agere potest, l. nec ciuitatis actor, 74. eod. P.* Post contestationem uero lites, licet: ut & tutoribus, post litem contestatam, *l. neg. tutores, 17. §. si. C. eo. Ulp. in l. in causis, 27. §. ceterum eod. in Sex.* Quia post litem contestatam sunt lites domini, non antea, *le. nulla dubitatio, 23. §. l. procuratoribus, 22. de procura. C. l. 1. de proc. §. cognit. l. br. 23. C. l. heod. tit. 12.* In quo & differt procurator ad lites, a dato ad negotia, qui potest quandoque alium dare procuratorem, *c. 1. §. si. de proc. in Sex.* Si tamen datur procurator ad lites cum potestate substituendi, recte alium pro se procuratore dare poterit, *ca. 1. §. si. C. 3. eo.* excepta causa matrimonii, in qua, quia arduum est negotium, non potest sine speciali mandato substituere, *c. si. eo.* Constitutione Franc. 1. an. 1539. *Sur l'abbeuuation des proces,* cautus est, art. 13. licet quidem, sed suo periculo, procuratoribus curiae alios substituere in casu absentiae uel agitudinis, qui tamen substituti assidui in curia sunt, cum quibus gesta rata, perinde habeantur, ac cum substituentibus facta.

¶ Forma danda procuratorum a Modestino praescribitur, ut in mandato seu procuracione ad lites, nomen constituentis procuratorem & constituti describatur. 2. Exprimatur causa commissa in genere uel in specie. 3. Quod mandans seu constituens, pollicetur se ratum & gratum habiturum, quod per procuratorem factum fuerit, eoque nomine obligationem obeat, *l. si procuratorem, 65. de procur. P.* Neque interest sit ne absens uel praesens, cui mandatum sit seu procuratio: dummodo ipse postea ratum habeat, *l. 1. §. si. cum 6. l. seq. eo.* ¶ Mandatum a procuratore in principio lites requiritur: & antequam pro litigante audiatur, fidem de eo mandato facere debet, *c. 1. eo.* Fitque fides uel productio eius isagogica coram actuario curiae: & in Parlamento coram actuario praesentationum, idque maxime ut constet de eius potestate, num generalis uel limitata, uel ad tempus, uel ex die uel ad diem, uel sub conditione, ut fieri posse aiunt, *l. 2. §. 4. de proc. P.* Atque si quis agat sine mandato uel procuracione, reicitur: exceptis quibusdam personis, quae sine mandato agere uel defendere possunt pro aliis: ut liberi, parentes, affines, fratres, liberti: qui etiam, si sine mandato egerint, pro illis quibus egerint in reconuentione defendere coguntur, cum ex mandato non habeant limitatam potestatem, *le. sed §. haec persona, 35. l. seruum §. si. eo.* Et maritus pro rebus uxoris in iudicio protegendis omnibus, censetur iure procurator: nisi mandatum ab uxore in una tantum accepit lite, uel re, per cuius expressionem in aliis adentra procuratio uidetur, *le. maritus, C. de proc.* Coniunctae personae pro coniunctis etiam personis, sine mandato procuratores iure admittuntur, *d. leg. sed §. haec, qua dicantur coniunctae personae, in c. nonnulli, de rescript. nisi agatur de his quae exigunt expressum mandatum. gl. in l. exiendi, de procur. C.* uel contra coniunctam in pari gradu personam, uel contra uoluntatem eius cuius se faciunt procuratores, *leg. Pomponius, 40. §. in uis, §. ibi gl. de proci.*

¶ Exceptio alioquin, in casibus non privilegiatis, duplex in genere est: quarum prior illa, quia procurator non est qui non docet de mandato, *l. si fidei iussorum, 29. §. quaedam mand. P.* aut qui non cauet de rato, seu rem ratam dominum habiturum, *non solus, 39. §. qui alieno, de procur. uide ibi gl.* In qua tamen distinguunt, an de mandato appareat legitimo, quia tunc non tenetur cauet, *l. si procurator, de procur. P. l. 1. C. de satisf. leg. si is a quo, §. si procurator, ut in pass. leg. P.* aut de eo dubitatur, & tunc cauet, *d. §. qui alieno. l. non solum, §. l. 1. C. de procurat.* Quod si constat euidenter non habere mandatum, non admittitur etiam cum cautione, *l. si pupilli, §. si de negot. gest. P.* nisi is ex numero personarum si, quae agere possunt sine mandato, quae de procuratore actoris dici putantur. In procuratore namque rei responsum est, non admitti eum, etiam cum mandato sine satisfactione de iudicato soluendo, *§. pen. de satisf. d. apud Iust. uide glo. in d. §. qui alieno. l. non solum, ad uer. non debet.* In praxi tamen hodie, istae cautiones non petuntur a procuratoribus, sed sufficit fidem facere de mandato seu procuracione: contra quam excipitur, uel quia facta recte non est, uel quia ab eo qui potest

non habuit mandandi, vel quia tempus in ea comprehensum lapsum est, vel quia procurator reuocatus est, vel quod negotium expresso & nouo eger mandato vel procuracione. ¶ Exempli causa, generalis procurator non credit speciali, nisi expresse reuocatio fiat generalis, vt notat Panorm. ad c. fin. de conluet. nec procurator generalis sine speciali mandato transigere potest, l. transactio, C. de transact. l. mandato, de Procu. P. nec qui totorum bonorum est, vendit sine expressa procuracione, l. procurator totorum bonorum, eod. Nec generaliter ad lites presentes & futuras, vel ad litem certam procurator sine speciali mandato potest obicere crimen, vt dicitur qu'il ne soit aduoue, aut ipse pro proprio periculo de calumnia tenetur, *Rota decif. 254*. Sunt alia plura quae exigunt speciale mandatum, etiam post generale ad litem inintendendam: vt si suspecti administratoris, l. non solum, §. si de proc. causa de exhibendis liberis, de deferendo vel acceptando iuramento, l. ius iurandum, de iur. iur. de compromittendo, Guid. Pap. conf. 118. c. per tuas, de arbit. propositio exceptionis famolar, de proroganda iurisdictione, vt ait Guid. Pap. sing. 270. & 296. 2. de liberan. debit. l. 3. de excep. P. de iuramento vel accusatione falsae scripturae ab aduersario productae, vt habetur in stylo magni consilii, artic. 19. pro consensu praestando pro retentione causae euocatae, in eodem stylo. Non potest etiam solutionem debiti accipere, nisi & ei illa specialiter committatur, leg. vero procuratori de solution. vel nisi sit ei bonorum administratio generalis mandata, d. l. vero procuratori, & le. hoc iure, & le. qui hominem, §. si Titium, eo arg. l. procurator cui litera, & l. mandato, de procurator. Eger etiam speciali mandato, si de euictione suscipienda interpellatur, *Ausfer. in stylo parl. §. item si garandus, si de dilatio*, quam vocant practici *Garandae*: & quoque de respondendo positionibus seu propositionibus aduersarii agatur, quae factum clientis respiciant, si post sententiam appellandum sit, *deci. capell. Tbol. 476. deci. Guid. Pap. 416. c. propositum, in c. nouit, de appell.* Quia si appellans succumbat, puniri potest ab executor, vel ab eo qui de prouocatione cognoscit, *in. quor. appell. non recip.* Et ita in hoc casu, & generaliter in omnibus in prauidicium domini procurator sine mandato speciali, ea non potest agere, per quae poenam dominus incurtere potest, l. 1. §. si procur. & ibi Bar. si quis ius dic. non obtem. P. glan. l. 4. §. si procurator, quod quis iur. P. Et proinde aduersarius in his exceptio nem hanc, procuratori volenti agere sine speciali mandato, obicere potest, quod sufficientem non habeat procuracionem. Et procurator quoque, si velit a defensione se eximere, contra vrgentem aduersarium potest effugere a leam iudicii, quod de eo non habeat mandatum, & si velit conueniat dominum. Verum a defensione se iuste procurator non surripit cum mandatum habet, dicendo se nihil habere quod dicat. Nam & vetitum est, edere mandata penes actuarium, vel se inscribere nomine Procuratoris pro aliquo, prius quam a domino cum mandato quoque memoria ad instructionem causae receperit, d. que constitutione Caroli 7. art. 43. ¶ Alia exceptio contra procuratores est, vt quamuis dati sint, tamen ipsi dari non possint, d. est, fangi hoc munere non possint, l. in exceptionibus, 19. §. sed & si, de probatio. P. quae etiam omissa si competebar in initio lites, non potest repeti vel proponi postea. Sicuti nec praecedens, quod non sit datus procurator, l. qui procuratorem dat, 57. §. si quis omiserit, de procur. P. leg. 3. de cogit. de procura. libr. 2. C. Theo. Possunt autem omnes procuratores esse ad lites iure scripto, qui speciali nomine non veniant, quia edictum de procuratoribus prohibitorium est, c. 1. de proc. in Sex. l. mutus 43. §. cum quaritur, eo. P. Prohibentur itaque potentiores patrocinium linguantibus praestare in necem vel opprobrium aduersarii, *tot. tit. ne hoc poten. l. br. 2. C. in. 14.* quia potentioribus pares esse non possumus, l. 3. de alien. iud. mut. caus. fac. P. Et ita fisco & Reip. prohibuitur est, patrocinium in lite priuato praestare, l. 1. §. tot. in. ne si vel resp. procu. ali. §. c. C. Mandatur & iudicibus in legib. Wisigotho. l. quicunq. 8. tit. 2. libr. 3. leg. Wisigoth. vt si viderint potentiores alteri ex litigantibus patrocinium praestare, qui possit potentia aduersarium opprimere: vel cogant eum iudicio exire, vel nolentem, damnatum in duas libras enciant. Repelluntur & a procuratoris officio, absens, qui ratum mandatum non habuit, aut qui habere non potest, l. 2. de procur. P. item mutus, surdus, l. mutus & surdus, 43. eo. de curie, l. si quis procurator, de decur. libr. 10. C. miles si contra illum excipiat, l. militem, & l. qui stipendia, Cod. de procur. l. neque femina, 58. eod. P. l. famosi, ad le. l. de adult. P. contra, si omittatur initio lites exceptio, *gloss. in d. militem, & le. ita demum, Cod. de proc. leg. filius familias 8. §. veterani, eo. P. reus criminis, le. reum criminum, de proc. C. leg. 1. de reis p. s. l. libr. 10. C. leg. is qui, de publ. iud.*

P. seruus, nisi de statu eius agatur, l. seruum quoque, §. ex contr. ar. de procu. P. religioni alicui datus, nisi pro religioso eius vel alterius monasterii, aut consorte litis, idque cum saepedictis licentia permittatur, ca. 3. eo apud Cle. feminae, quia virile officium, l. alienam, 18. C. eod. l. neq. sumina 58. eod. P. c. infamia, §. tria, 3. qu. 7. leg. faminas, de regu. iur. nisi vel in rem suam procuratitices sint, leg. 3. C. de proc. vbi gloss. alios casus enumerat, aut pro parentibus quibusdam & proximis intercedat, iuxta permissionem legum, le. faminas, 41. de proc. P. minor quoque 25. ann. ad lites procurator esse non potest, l. minor, 51. eod. vt nec minor 17. ad negotia, ca. qui generaliter, §. eod. in Sex. et si pro parte interdum cum mandato audiatur, l. exigendi a filio, 12. eo. C. filius familias tamen non prohibetur esse procurator: & ideo dari potest, l. filius familias, 8. §. ipse quoque, eo. P. l. quae situm, de in ius voc. ca. qui generaliter, §. ne dum, de proc. in Sex. etiam sine patris consensu, d. c. qui generaliter, §. 1. P. sunt & infantes constitui Procuratores, §. si de exception. sed non cognitores, *l. l. Paul. lib. 1. rec. sen. de cogn. iur. 2. c. 1.* Generalis in super potest statui resolutio, vt quicunque non habet legitimam personam standi in iudicio, non potest constitui procurator ad lites. Ceterum in Gallia, neque ii omnes qui legitimam personam standi in iudicio habent, neque ii qui iure scripto possunt constitui, procuratores sunt in curiis ad lites, sed tantum illi qui delecti erant a curiis supremis olim, & in aliis a iudicibus: hodie vero a rege alicubi ad hoc munus obeundum. In curiis porro inferioribus, vbi procuratores non sunt a rege definiti, nec separati aduocatis, aduocati ipsi, vtroque & procuratores & aduocati funguntur officio, & ii soli qui in eo foro iurati postulationem exercent, vel possunt si velint exercere ex maioribus tribunalibus euocati, pro negotii qualitate & grauitate, *extas restrictio numeri procuratorum in curia saprema Parisi in conf. Lud. 12. art. 71. Francif. 1. anni 1544. §. curia ipsius, an. 1537. art. 2.*

¶ In omnibus tamen cognitoribus seu procuratoribus ad lites, illud commune, vt postquam mandata seu procuracionem receperint a litigantibus, illa edant apud actuarium causae idoneum illius curiae vbi constituuntur. Sane enim singulis tribunalibus certi actuarii constituti, qui editiones seu praesentationes procuracionum recipiant & praescribant in regestis ex confit. Ludou. 12. art. 134. Secundum causae naturam & iurisdictionis potestatem. Nam procuratio vel praesentatio in causis criminalibus, coram actuario criminali fieri debet in ciuilibus, & coram ciuili in causis domanii seu domanii regii, coram eo qui eius diarium vel ephemerides curat, & sic de similibus.

¶ Officiu huiusmodi procuratoris ab illa insinuatione mandatorum actis facta incipere videtur, & mandatum simul procurator acceptare videtur, dum fidem facit de potestate data. Finis procuratorum est, & ratio praecipua, vt abentes in lites defensionem possint: vel quod ipsi litigantes non possint interesse: vel quia si interfuit, libus mouendis & excipendis parum accommodati sunt. Sunt & aliae rationes, quae procuratoribus sunt communes cum aduocatis, de quibus in aduocatis Deo fauente agetur.

¶ Plures constitui in vno negotio procuratores olim poterant, l. 31. §. vnus, de proc. P. hodie iure gallico receptum est, vt ex pluribus vnus tantum curet iudiciales actus, vnus procuracione edat, vt dicitur, qu'vn seul occupe, idque iuri consentaneum est, l. quod si vnus, §. si plures de ad. l. ad. l. si familiae famul. erit se.

¶ Quod si is decedat, expirat mandatum, & opus est vocati iterum clientem, vt veniat ad prosequendam litem, vel vt non constituat procuratorem: nam quiescit instructio causae mortuo procuratore. Id ipsum etiam fit, si legitime recuset executionem procuracionis procurator vnus constitutus, & nolit munus hoc cum causa praestare, puta quod dicat reuocatum esse mandatum, nec posse defendere vel agere, idque deoat: nam prius quam doceat, debet cogi a Iudice pro quo consentiente domini iudicatum solui exposuit, iudicium accipere, le. litus fam. §. procuratorem, & leg. si defunctus, de procur. P. l. lices, de arbit. P. Causa autem ex quibus reculare legitime possit procuracionem prius suscepiam, quae in cognitionem tamen veniunt, ponuntur in l. filius familias, 8. §. fin. & 6. legib. se qu. de proc. & P.

¶ Causae porro quae dant iustam occasionem mutandi procuratorem domino seu clienti, etiam post litem contestatam (nam ante libere licet) referuntur in l. ante liem 16. cum 11. legib. sequen. vsque ad 27. eod. tit. P. In vfu hodie est, in quacunque lites parte posse libere & ex quacunque causa ea non expressa dominum reuocare procuratorem, sine tamen prauidicio aduersarii, in his quae gesta sunt. Et si quis reuocatus est se ingerat nego.

negotio eo ipso suspectus est, tanquam contra domini voluntatem gerens. *le qua omnia, 25. §. 1. de procur.* Ceterum, si post contestationem vel condemnationem litigator seu cliens reuocauerit procuratorem, nein aduersarii perniciam facere possit cautum est: & ideo iubetur ordinatione curie supremæ Patrisiorum edita *sur les conges & des faux, 1534. art. 25.* vt dum reuocatio fit prioris, statim alius eligatur & eodem die, procuratorumque aduersarii infinuatur: alioquin si actum id non fuerit, cum procuratore reuocato permittit curia & taxationem impensarum fieri, eumque statuit compellendum, vt ea aliisq; de causis, eius negotiis compareat, & munus suum obeat.

17 ¶ Ceterum porro reuocatus primus procurator eo ipso quod alius in eius locum subrogatus est, *si quis cum procuratore, §. 1. de proc. P.* quanquam secundus non acceptauerit mandatum, *Bell. de-ct. 53.* omnino secunda constitutio procuratoris sit generalis, quia per illam non reuocatur antea factum in specie mandatum, *decis. Rois. 298.*

18 ¶ Manus hoc procuratorium ad lites, est regulis comprehensum in curie supremæ constitutione, *des Aduocats & Procureurs.* Habent & singula tribunalia stylium proprium, cui mercedis adheerent, vt difficile sit omnia hic comprehendere, imo valde onerosum recuere quod vel pragmatici tyrones noriunt. In summa tamen dicam, officium in eo consistere, vt procurator omnia ex fide & diligentia in lite sibi commissa agat, quæ ipsemet cliens, si presens esset, & perse litem exerceret, acturus esset, & tanquam amicus ei subueniat & negotium gerat, saltem ex mandato & eius voluntate quam agi iouit. Nihil enim amplius debet quam bonam fidem, & diligentiam in exsequendo mandato, *l. eidemque & infendo, 10. mand. P.* Nec inuitus procuracionem suscipere, vel susceptam ultra mandata exsequi, sed fidem tantum implere cogitur, *lanuitus, 17. de proc. C. filiusfamilias §. inuitus, eo. P.* sicut etiam solummodo & potest & debet, quod emissa procuratio prescripserit, *le maritus, 20. eo. C. diligenter, mand. P.* nomine domini in eo condemnandus. Neque durior conditio fieri potest procuratoris bene exsequentis, quam domini, præterquam in satisfatione *leg. sed & hæperone, 35. §. defendere au. eo. de proc. P. l. C. eod.*

19 ¶ Omnia ad dominum pertinent, pena & sumtus, lucrum & damnum, de quibus tantum reddere rationem procurator debet sine commodo suo vel damno, *le qui proprio nomine, 46. §. procurator, le. quacunq; ratione de proc. P.* Gratuitum etiam & hoc munus est, quia gratuitum officium aucti est, *l. i. mand. P. litem, C. de proc. §. 1. mand. ap. Justin.* alioquin enim interveniente mercedis sollicitatione, locatio esset operatum, *le qui operas, loc. P.*

20 ¶ Quanquam & procuratoribus reuocacionis nomine, salaria præbeatur recte & merito, *si remunerandi, & l. salarium, mand. P.* Verum procuratori non est permittam pacisci cum cliente de quota parte rei in litem deductæ, puta, vt non quidem expensam in vltis legitimis (si quidem legitime reperantur iure) restituat, tunc sed pars rei aliqua, puta dimidia eius rei que in iudicium deducta est, & ex ea lite data erit, *leg. sumtus, 54. de part. P. & d. l. salarium, mand. P. litem reddemissis, 3. de proc. C.* Sumtus autem procuratoris in litem factos repetit, mandati actione, *le qui mutua pecuniam, 56. §. si, mand. P.* et si litalem non habuerit, qualem dominus desiderat exitum, *Bare. an d. §. fin. le. qui mutua.* Statuit tamen in hac questione Carol. 7. constitutione, art. 17. vt procuratores actis suis prescribant, quæ a litigantibus acceptent, neque admittendos nisi ex magna causa ad petitionem vacationum seu salarii, vel operatum expositarum ante annum vnum, vel duos. Et in art. 44. ius illis non esse sub preextu salarii, retinere instrumenta vel acta litigantium. ¶ Quæ admodum autem solent curiæ prospicere de salario procuratoribus: sic etiam & prospiciunt, vt ex dolo & nimia negligentia procuratorum, litigantium iura vel minuatur vel lædantur. Quamuis enim procuratoris facti domino seu clienti noceat, *l. ut lit. non contest. §. c. & ibi gl. & Pano.* & contumacia procuratoris, puta, quod d-bito tempore se non presentauerit, quod nocet clienti, retractabilis est ex causa negligentie procuratoris, rependendo tamen aduersario sumtus in eam causam factos, *Pano. post Inno. & Bart. in d. c. 1. nu. 21. & 22. ut lit. non contest.* Emendatur quoque negligentia procuratoris, vel libello oblato Iudici qui de causa cognouit, vel codicillis a regia cancellaria ea de re impetratis. Subueniunt & clienti contra doli procuratoris sui, vel contra eius præuersionem, *l. i. de aduoca. diuersi iudicio.* Et sepe curiæ quæ ob tergiversationes & fugas procuratorum castigant litigantes inultis, ob morosas dilaciones, re-torquent multas aduersus ipsos procuratores, si clientes damnati

doceant non suo, sed procuratorum facto culpam inesse. Vt statuit fieri debere curia, in ordinat. de abbreviatis litibus, art. 7. Et Bart. etiam notat, in *l. si se non obtulis, de re iud. P.* procuratorem teneri ad expensas, quæ contingunt propter eius contumaciam. Et procurator, cuius dolo vel culpa aduersarius obtinuit condemnationem expensarum, tenetur dominum conferuare indemnem; & expensas de suo soluere, *leg. vni. §. si procurator, si quis ius dic. non obtemp. P.*

De Quibusdam aliis Speciebus procuratorum ad lites, vt de Syndico, Actore. Cap. 3.

Lib. 1. Decret. tit. 39.

- 1 Syndicus, & Actor vniuersitatis, qui dicantur: vtriusque munus, & differentia, nu. 2. & 3.
- 4 Apocrisarius in iure qui dicantur.
- 5 Deputatus seu delegatus ad comitia Syndici sunt.
- 6 Syndici patriæ officium & munus.
- 7 Syndici locorum piorum.
- 8 Inquilinorum auctor & defensor.
- 9 Auctoritas quid.
- Et in vsucapionibus & emtionibus auctorem nominare quid item, nu. 10.
- 11 Solicitatores & Instructores litium: Harpye, & mala eorum, nu. 12.

Inter species procuratorum ad lites, sunt Syndici dicti; vel defensores. Græci Syndicos appellant, *l. si. defensores, de muner. & honor.* qui laborem personalis muneris aggrediuntur, & quia agendum vel defendendum eliguntur: & proprie illi, qui lites alicuius vniuersitatis vel collegii curant, vt in iur. l. i. §. quibus permittum est, quod cuius vniuers. nom. & c. P. vbi gl. hoc interesse inter Syndicum & Actorem vniuersitatis ait, quod vniuersitatis sit defensor vniuersitatis in certo genere causarum, *in l. si. quod cuius vniuers. nomi. le. item eorum, 6. §. sed si ita, eod.* Syndicus, in vniuersis. Quæ tamen distinctio plerumque confunditur, sicuti liquet ex tit. de Syndico, apud Gregorium lib. 1. Decret. tit. 39. vbi vsurpatur & pro eo, qui causam conuentus & sodalitati ecclesiasticæ agit, vel dicit, *vt in c. 1. de procur.*

¶ A municipibus vel ab aliqua vniuersitate datus procurator, dicitur Actor vniuersitatis, non singulorum: quia publico negotio, non singulorum interuenit, *leg. 2. quod cuiusque vniuers. nom. P.* Actor porro & Syndicus differunt ab administratore Reipublicæ, vt hic, in administratione: alii, in litibus interueniant. Quare & ex cautione actoris datur actio administratori Reipublicæ, *d. l. fin. eod.* Accedunt & administratores curatores ciuitatum, de quibus in l. fin. de administr. ter. ad ciuitat. pertin. lib. 50. P. tit. 8.

¶ De munere Syndici meminit Demosthenes, dum ait, pro Ctesiphonte, Aristidem fuisse creatum Syndicum ab Atheniensibus, vt communi causæ Græciæ patrocinaretur, Atheniensium nomine. Et oratione *περὲς Ἀριστίδου*, lege fuisse Athenis sancitum tradit, ne cui iterum Syndicum fieri liceret create a populo: idque, ne syndicia, hoc est Syndici munera, ad publicam utilitatem inuenta, vertentur in quantum compendiumque priuatum. Rursum & pro corona, de Aristide ab Atheniensibus Syndico seu patrono creato, vt pro Delio fieri diceret apud Amphictyonas, ait *χερσὶ τὸν νόμον ἀντὶ τῶν ἐμῶν ἀνδρῶν ὡς ἐπὶ τῷ Διῷ*. Secundum Speculatorem, in 1. part. Spec. ul. 3. par. lib. 1. de iis qui alieno nomine in iudic. interue.

¶ Syndicus vocatur in iure Hypocritarius, vt in §. non autem aliter: quomodo oportet, episc. in Authent. vbi tantum Apocrisarii non Hypocritarii mentio fit. Nemo, inquit, audeat ex episcopis vel clericis, ad aulam principis prius per se venire, quam per medium metropolitani, vel patriarchæ, vel per Apocrisarios diocesanos cuius sint qui proficiuntur. Meminit de Apocrisariis capit. conuenientibus, i. quæst. 7. cap. significasti, de electio. vbi Apocrisarios sedis apostolicæ dici puto eos, qui nomine Summi pontificis interessent & agerent: quique dici possent legati Summi pontificis. Scio quid dicat gloss. de hoc nomine, sed in erroribus non immeritor. Existimo autem dici a verbo *ἀποκρίνομαι*, quod in neutra significatione significat respondeo. Vnde *ἀποκρίσις* responso, & Apocrisarius interpres, qui nomine alicuius vel responsum dat, vel accipit. Et *ὁ ἀποκρίσις τῶν ἀποκριμάτων*, id est, qui fuit a responso, & vt ait Suidas, in nomine *διδασκαλῆς*, id est, qui respondebat. Sicuti & dicimus a consiliis eum, qui consilio interest, & a secretis, &c.